

Forord

Det er en del år siden. Vi var til teologkursus på Menighedsfakultetet. Og til sådanne kurser må man stort set selv sørge for mad, så vi sad nogle stykker og spiste aftensmad i cafeteriaet ved et supermarked i nærheden af MF.

En af mine gode kolleger spurgte mig, hvornår jeg ville skrive mine erindringer. For det syntes han helt bestemt, jeg skulle. Hvordan han kunne tro, at mit liv var interessant, ved jeg ikke. Jeg svarede bare henholdende den aften. Tanken rumsterede alligevel lidt i mig. Min hustru Noomi syntes, jeg skulle skrive, så vores børn fik lidt mere at vide om os og mig. Hun kunne vel selv skrive?

Særlig meget blev det nu ikke til, før forlagschef Vibeke Sode Hjorth ringede og spurgte, om jeg ville skrive til Lohse. Sådan lidt i stil med de andre personbeskrivelser, forlaget har udgivet.

Det har jeg så gjort. Undervejs har jeg også selv bemærket, at der egentlig ikke er noget særligt at fortælle om. På den anden side har mit liv ikke været kedeligt, og jeg håber, at læserne heller ikke synes, disse mange sider blev for kedelige.

Jeg har skrevet "Dumheden" over alt dette, for jeg synes selv, at jeg gjorde en stor dumhed som 12-års dreng. Den indleder jeg bogen med at fortælle om. Og jeg har virkelig tænkt meget over den dumhed i årenes løb. Rigtig meget.

Men jeg kunne måske med større ret have skrevet "Velsignelser" over

det hele. For mit liv har nok mere end noget andet været fyldt med velsignelser. Sådan ser jeg det nu i mit lange tilbageblik. Så jeg har føjet “og velsignelserne” til titlen.

Og så håber jeg, at læserne også kan hente lidt velsignelse ud af mine mange linjer. Jeg synes i al fald selv, at der mellem linjerne står noget om Guds gode ledelse.

Jeg er helt klar over, at der kommer en hel del parenteser her og der. Sådanne indskud, som jeg slet ikke synes, jeg kan undvære. Hvis de forstyrrer, så tilgiv mig. Jeg skriver jo, som jeg taler, og som jeg er. Hvordan skulle jeg ellers gøre det?

Jeg er også helt på det rene med, at det ikke er nogen særlig from bog. Jeg skulle jo skrive om mit liv. Så kan det ikke blive meget bedre!

Det er heller ikke helt sikkert, at jeg altid husker korrekt. I fortællingen om en juleaften i 1944 har jeg bevidst trukket flere begivenheder sammen for at få den bedste historie.

Min allerhjerteligste tak til min egen Noomi for hjælp til min hukommelse og for gennemlæsning af manuskriptet. Og for vort lange, gode samliv med så megen glæde!

Tak til Lohse, som altså spurgte mig om at skrive og dermed satte mig i gang.

Og tak til de tålmodige læsere!

Lille Uglegadehus, Nylars, sommeren 2012

Dumheden!

Mon ikke jeg var omkring 12 år, da jeg begik en af mine største dumheder. Jeg kunne ikke se det dengang, men siden har jeg ofte fortrudt den. For den fik langtrækkende følger.

Det var den dag, realskolebestyrer Schmidt kom cyklende fra Bjergeringbro ud til mine forældres gård, Lille Mølle. Han var naturligvis pænt klædt, som en realskolebestyrer skulle være det dengang. Jeg husker det, som om han satte cyklen bagvendt op ad den nordlige kampestensgavl. Jeg gætter på, at han hoppede af cyklen til højre side og derfor satte cyklen "forkert" i mine øjne med dens venstre side op ad gavlen. Min far var (underligt nok!) hjemme, men i foråret 1946 var han ikke så forfløjen, som han siden blev. Det var også før, bilen kom ind i vores tilværelse. Det var fars "gamle" realskolebestyrer, der kom. Far havde nemlig gået i realskolen. Jeg kom med til mødet som en slags tilhører, for jeg var der tilfældigvis. Det foregik alt sammen ude på gårdspladsen, og efter at jeg var kommet hjem fra skole.

Schmidt spurgte, om Peter Aage skulle gå i realskole efter sommerferien. Men far syntes ikke, han selv havde haft megen gavn af den eksamen, så ... Jeg stod der jo og blev nok spurgt, men jeg syntes vel som far. Hvad gør en 12-års dreng ellers? Og dengang skulle jeg naturligvis være landmand ligesom min far og morfar. Ja, så stod realskolebestyrer Schmidt op på cyklen igen. Jeg tror altså, at han stod på cyklen fra højre side! Jeg så ham bagfra, og det er der vist en slags mening i.

Lille Mølle. Jeg står på vognen og læsser roer ind.

Den eneste, der blev åbenlyst glad for den bestemmelse, var min skolelærer, Jakob T. E. Maul. Undskyld mig, men han var synligt tilfreds med, at jeg blev i Vindum Skole. Men hvor har jeg ofte langt senere fortrudt den afgørelse. Den var *dum!* Den var *bagvendt!* Lærer Maul sendte da også sin datter Grethe, som jeg gik i klasse med, til realskolen!

Det er bestemt ikke min eneste dumhed, men det er den første, jeg rigtig husker, og den havde altså langtrækkende følger. Ud fra denne dumhed vil jeg fortælle lidt om mit liv. Som alligevel blev godt og velsignet.

Men først lidt om mine gode rødder. Jeg begynder langt tilbage.

Mors familie

Morbror Niels Vestergaard var landmand som de fleste i vores familie. Det var faktisk en rigtig landmandsfamilie. Min mormor kunne næsten ikke forestille sig andet, end at hele hendes børneflokk skulle være landmænd. Og det blev de så mere eller mindre alle sammen i den nærmeste generation. Tante Johanne og Niels havde en sandjordsejendom på 25 tdr. land i Tange, en snes km sydøst for Viborg. Nogle jerseykøer og nogle grise. Og så en hest eller to. Hesten var oftest en "russer". Vistnok kaldet sådan, fordi den var hentet i et af de baltiske lande. Hvis nogen har læst historien om Rachel og Israel Rachlin, så ved de lidt mere om det. For familien Rachlin solgte netop heste til blandt andet Danmark. Der var bliktag på et af morbror Niels' udhuse, og i den ene ende gik det helt ned til jorden. Det lød forfærdeligt, når vi kradsede på det med neglene! "Vi" var mine to næsten jævnaldrende kusiner, Henny og Asta, og jeg.

Tante Johanne var meget flittig, og Niels forstod sig på det med penge. Han cyklede til marked i Bjerringbro og handlede med dyr. Han solgte vist også kartofler. Og så havde han altså "jerseygeder." En god malkerace, som gav fed mælk og dermed en god pris.

Og her kommer så en rigtig jydehistorie, som morbror Niels fortalte. Han var på vej hjem fra marked i Bjerringbro – altså på cykel – og Niels Post var ude på marken, som lå langs landevejen. Han var gammel og havde været lastbilvognmand, men lejede nu nogle tdr. land sandjord af

Gudenåcentralen, som det dengang hed. Han havde en hest og en vogn og så en flok børn omkring sig. De samlede kartofler op, og det så småt ud. Morbror Niels standsede og råbte: "Du har jo ikke fået flere kartofler, end du satte!" Niels Post rettede sig op og råbte "Hwa?" og morbror Niels gentog påstanden. "A hår da holdt dem nøj," svarede den gamle mand. Den historie har jeg haft megen glæde af som præst. Det kan der læses mere om senere.

Nogle år efter at morfar var død, overtog morbror Niels sin fødegård. Han tog sine jerseykøer med derop og købte nogle flere af slagsen. Og så købte han en sjov lille Allis-Chalmer-traktor. Men han beholdt da sin russerhest.

Morfars gård lå i Vindum Sogn, Middelsom Herred, som det hed dengang. Det var længe før både den ene og den anden kommunesammenlægning. Det er også omkring 18 km sydøst for Viborg. Det var en efter den tids målestok god gård på over 50 tdr. land.

Med det på plads begyndte morbror Niels at studere slægten. Han havde ikke så travlt mere. Det er særlig på grund af hans arbejde, jeg ved en del om min mors families historie. Den kan via kirkebøgerne følges tilbage til midt i 1600-tallet.

Det fortælles, at omkring 1760 fik Niels Skovhus af herremanden på Vindum Overgaard valget mellem at "springe soldat" eller at overtage fæstegården Vestergaard. Han havde egentlig tænkt sig at rømme, men så traf han Karen, og de besluttede at gifte sig og overtage gården. Det var en forfalden gård med elendige bygninger og en besætning på bare fire heste.

Herfra kan vi følge familien mere detaljeret. I 1810 køber Niels Jensen Vestergaard fæstegården, og den er hermed i familiens eje.

Mormor og morfar.

Min oldefar, Niels Sørensen Vestergaard, blev indført i lægdsrullen i året 1841, og han var soldat i krigen i 1864. Min mor arvede hans erindringsmedalje. Den lå med sit falmede ophæng i en æske i dæk-ketøjsskabet. Bag på medaljen stod der "Tak for din Dåd," og mor så på den med en vis ærbødighed. Hun havde heller ikke læst om Danmarks uduelige regering i 1864!

Niels Sørensen Vestergaard var en dygtig landmand og blev gift med naboens datter Inger Marie. Han skal have sagt, at man bør gifte sig med naboens datter. Men det skal vist ikke med i trosbekendelsen. I hvert fald ikke i min! Det sker ofte, at jeg tørrer af ved opvasken. På et af viskestykkerne står der IMC. Det er Inger Marie Christoffersens navnetræk, som hun engang har broderet på en dug eller et lagen. Den er altså

blevet til viskestykker! Jeg står lidt ærbødigt med det viskestykke i hånden. Inger Maries rok står også i vores stue. Inger Marie og Niels fik ingen børn, men i 1882 adopterede de en brorsøn, Karl, som var født den 2. maj 1881. Hans mor fik dødelig tuberkulose, da han var helt spæd, og derfor blev han bortadopteret. Niels og Inger Marie adopterede også en pige, Erikmine Eriksen. Karl og Mine fik et meget godt hjem.

Omkring 1875 kom Evangelisk Luthersk Missionsforening til egnen. Mogens Bødiker fra en gård i Vindum var karl hos gårdejer Jeppe Bank på Skjernegnen. Han hørte den bornholmske smed og prædikant Christian Møller og kom til tro på Jesus. Han tog sine oplevelser med til Vindum, og da der ikke var megen plads i hans hjem, spurgte de Inger Marie og Niels Vestergaard, om der måtte holdes møder i deres hjem. Sådan kom Inger Marie og Niels Vestergaard med i vækkelsen, og min morfar blev til sin tid den naturlige leder, selvom han aldrig blev valgt til det. Det gik ikke så demokratisk for sig dengang!

Det er fortalt mig, at det var med en del forsigtighed, Niels Vestergaard overlod gårdens ledelse til adoptiv sønnen Karl. Den betænkelighed kunne han have sparet sig, for Karl var en dygtig landmand. Han blev i 1906 gift med Jørgine Andersen. Hun var en slank pige (det ændrede sig med tiden, se billedet ovenfor), og hun var både dygtig og initiativrig. Da grisene mere og mere kom frem i landbruget, ville hun have grise, mens Karl var lidt reserveret. Men hun kunne da få nogle grise selv. Det fik hun, og da han så, at det var en udmærket forretning, overtog han dem!

Morfar Karl Vestergaard var korporal i Første Verdenskrig. Han var næstkommanderende på fregatten Jylland, der lå i Ålborg som kaserne-skib. Da jeg som 14-årig på skolerejse til København blev indkvartere-

Morfars gård.

ret på samme skib, var jeg grumme stolt af min morfar! Midt i Første Verdenskrig blev han valgt til sognerådsformand og fik så fri fra hæren. Han var sognerådsformand i mange år. Han var opstillet på Venstres liste, men fik også mange stemmer fra arbejdere og andre i små kår, for han var god ved dem, som havde for lidt. Hans kristendom viste sig i praksis.

Han var også formand i den lokale sparekasse. Pengeskabet stod i hans kontor og så meget respektindgydende ud. Mange år senere fik jeg fortalt, hvordan en landmand kom til morfar engang i 1930'erne. De ordnede det med renterne eller måske med den manglende betaling af renterne, hvad ved jeg. Da de var færdige med det, spurgte morfar så, om landmanden havde sædekorn til foråret. Nej, det havde han da ikke.

Så fik morfars karle besked på at læsse en vogn med sædekorn og køre det ned til NN. Det med betalingen fik de naturligvis intet at vide om. Og jeg ved det kun, fordi modtageren selv har fortalt det nogle årtier efter.

Jeg har ofte glædet mig over den historie, for den viser, at morfar ikke bare læste Luthers prædikener, men også handlede som kristen mod en mand i knibe. Selvom han ikke var meget hjemme, så var han der i hvert fald i høstens tid. Jeg har også som stor dreng været på høstarbejde der. Karlen kørte med de store belgierheste for vognen og kom hjem med svingende læs kornneg. Så stod der en ude på vognen og forkede negene ind på loftet. Jeg bragte dem videre til moster Signe, og hun forkede dem så hen til morfar. Men hvis det gik lidt for hurtigt – karlen derude på vognen var stor og stærk – så sagde morfar i en let vrissen tone: “A ka wel fo low te å væ hæ!” – “Jeg kan vel få lov til at være her!” Og så lagde han hvert neg omhyggeligt og satte sit venstre knæ på det. Der var en omhu og en ærbødighed for det nye korn. Og hvis nogen husker Jeppe Aakjærs “Nu er det længe siden ...”, så fanger vi den samme tone, skønt min mormor bestemt ikke var med derude!

Karlene kunne godt synes, at han gik og havde det godt, når han var sognerådsformand og formand for Vindum Sogns Spare- og Lånekasse og derfor gik så sjældent med i mark- og staldarbejde. “Han goe å hå’et godt!” – “Han går og har det godt!” har jeg hørt en karl sige. Joh, det havde han da, men helt så nemt var det måske alligevel ikke.